

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR**AHMET NAIL ŞEN BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2019/11652
Karar Tarihi : 20/7/2023

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Selahaddin MENTEŞ
İrfan FİDAN
Muhterem İNCE
Raportör : Muzaffer KORKMAZ
Başvurucu : Ahmet Nail ŞEN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ceza infaz kurumunda avukat ile telefonla görüşmeye izin verilmemesi nedeniyle haberleşme hürriyetinin ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, iddia olunan müdahalenin gerçekleştiği tarih itibarıyla Bartın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) kasten yaralama suçundan hükmen tutuklu olarak bulunmaktadır.

3. Başvurucu, avukatının yetki belgesiyle yetkilendirdiği bir başka avukatla telefonla görüşme talebinde bulunmuştur. Başvurucu; dilekçesine, asıl avukatı adına düzenlenmiş vekâletname ile görüşmek istediği avukat adına tanzim edilmiş yetki belgesini ve bu avukatın kullandığı mobil telefon hattına ait faturayı eklemiştir. Başvurucunun talebi, ilgili mevzuat gereği telefonla görüşme yapılabilecek kişiler arasında tutuklu/hükümlülerin avukatlarının olmadığı gerekçesiyle Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının (İdare ve Gözlem Kurulu) 20/2/2019 tarihli kararıyla reddedilmiştir. Başvurucunun bu karara itirazı Bartın İnfaz Hâkimliği (İnfaz Hâkimliği) tarafından kabul edilmiş, İdare ve Gözlem Kurulu kararı iptal edilmiştir. İnfaz Hâkimliği kararında haberleşme hürriyeti kapsamında başvurusunun avukatıyla telefon görüşmesi yapma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir.

4. Bartın Cumhuriyet Başsavcılığı, İnfaz Hâkimliği kararına itiraz etmiştir. İtirazı inceleyen Bartın Ağır Ceza Mahkemesi, dosyada başka bir avukat adına düzenlenmiş vekâletname olduğu ve başvurusunun görüşmek istediği avukat adına tanzim edilmiş bir vekâletname sunmadığı gerekçesiyle itirazın kabulüne karar vermiştir. Nihai karar 13/3/2019 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir. Başvurucu 9/4/2019 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

5. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılması gerektiğine karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

6. Başvurucu; ilgili belgeleri sunmasına rağmen avukatıyla telefonla görüşürülmediğini, bu nedenle adil yargılanma hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

7. Adalet Bakanlığı görüşünde mevzuat hükümlerine yer verilerek değerlendirmede bu hususların dikkate alınabileceği belirtilmiştir.

8. Başvuru, haberleşme hürriyeti kapsamında incelenmiştir.

9. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

10. Anayasa'nın 22. maddesinde, herkesin haberleşme özgürlüğüne sahip olduğu ve haberleşmenin gizliliğinin esas olduğu hüküm altına alınmıştır. Anayasa'nın koruma alanı, haberleşme özgürlüğünün yanı sıra içeriği ve biçimi ne olursa olsun haberleşmenin gizliliğini de güvence altına almaktadır. Posta, elektronik posta, telefon, faks ve internet aracılığıyla yapılan haberleşme faaliyetlerinin haberleşme özgürlüğü ve haberleşmenin gizliliği kapsamında değerlendirilmesi gerekir (*Mehmet Koray Eryaşa*, B. No: 2013/6693, 16/4/2015, § 49).

11. Somut olayda başvurunun telefonla görüşme talebinin reddedilmesinin haberleşme hürriyetine müdahale oluşturduğu sonucuna varılmıştır (ayrı yöndeki değerlendirmeler için bkz. *A.İ.*, B. No: 2017/16005, 11/12/2019, §§ 40-44; *Kadir Kırmacı*, B. No: 2017/25975, 18/6/2020, §§ 37-41).

12. Hükümlü ve tutukluların haberleşme hürriyeti ve aile hayatına saygı hakkının sınırlanması, Anayasa'nın 19. maddesi gereğince hukuka uygun olarak ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz ve doğal bir sonucudur. Öte yandan hükümlü ve tutukluların aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı, ceza infaz kurumu idaresinin hükümlü ve tutukluların ailesi ve yakınlarıyla temasını devam ettirecek önlemleri almasını zorunlu kılmaktadır (*Mehmet Zahir Şahin*, B. No: 2013/4708, 20/4/2016, § 36). Bununla beraber bu yükümlülük yerine getirilirken ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz ve doğal sonuçlarının gözetilmesi gerekmektedir. Kamu düzeni ve suç işlenmesinin önlenmesi ile haberleşme hürriyeti arasında adil bir denge sağlanmalıdır. Ancak ceza infaz kurumunda bulunmanın doğal sonucu olarak idarenin müdahale konusunda takdir yetkisinin daha geniş olduğu gözetilmelidir (*Mehmet Koray Eryaşa*, § 89). Bu bağlamda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen şartlara uygun olmadığı takdirde Anayasa'nın 22. maddesini ihlal edecektir. Bu sebeple sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, meşru amaç taşıma, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk ve ölçülülük ilkesine uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

13. Başvurucunun telefonla haberleşme hürriyetine yönelik müdahalenin 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un

66. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile 6/4/2006 tarihli ve 26131 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük'ün 88. maddesine istinaden gerçekleştirildiği, bu düzenlemelerin kanunla sınırlama şartını karşıladığı sonucuna varılmıştır (aynı yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Sinan Gül*, B. No: 2016/7628, 27/2/2020, §§ 40-42; *Cengiz Eker*, B. No: 2017/26841, 2/6/2020, §§ 41-43).

14. Diğer yandan başvuru konusu olayda haberleşme hürriyetine müdahalenin kamu düzeninin ve güvenliğinin sağlanması ile suç işlenmesinin önlenmesi kapsamında telefonla görüşme hakkının sınırlandırılması şeklinde uygulandığı ve meşru amaç taşıma şartını karşıladığı değerlendirilmiştir (aynı yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Sinan Gül*, §§ 43, 44; *Cengiz Eker*, §§ 44, 45).

15. Son olarak müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçünlülük ilkesine uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

16. Hükümlü ve tutukluların avukat/müdafî ile görüşmesi 5275 sayılı Kanun'da hüküm altına alınmıştır. Anılan Kanun'un 66. maddesinde hükümlülerin avukatla görüşmesi düzenlenmiştir. Aynı Kanun'un 114. maddesinin (5) numaralı fıkrasında tutukluların müdafî ile olan haberleşmesine, kurum düzeni çerçevesinde temas ve görüşmelerine hiçbir suretle engel olunamayacağı ve kısıtlamalar konulamayacağı belirtilmiştir. Bahsi geçen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde tutukluların ve hükümlülerin telefonla görüşme hakkına sahip oldukları, bununla birlikte tutuklular yönünden 5275 sayılı Kanun'un 114. maddesi uyarınca avukatıyla haberleşmesine ilişkin ek bir güvence sağlandığı anlaşılmıştır (*Sinan Gül*, § 54). Mezkûr güvencenin devam eden yargılama kapsamında tutukluların savunma haklarını kullanmalarının kolaylaştırılmasına yönelik olduğu söylenebilir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi *Mehmet Koray Eryaşa* (aynı kararda bkz. §§ 63-68) kararında bu düzenlemeleri değerlendirerek tutukluların avukatla veya müdafî ile telefon vasıtasıyla haberleşme hakkının olduğuna karar vermiştir.

17. Diğer yandan avukat/müdafî ile telefon vasıtasıyla haberleşme hakkının kullanımında -ilgili mevzuat uyarınca- ceza infaz kurumlarının belirli bir usulü gözeterek tutuklu kişilerden görüşeceği kişinin avukatı olduğunu belgelendirmesini isteyebileceği kabul edilmelidir. Bununla birlikte görüşme talep edilen kişiyle tutuklu arasındaki avukatlık/müdafîlik ilişkisini belirli ölçüde tevsik eden belgelerin dışında ceza infaz kurumunun -özellikle görüşme talebinin acil bir duruma ilişkin olduğu hâllerde- tutuklu tarafından temini zor olan belgeleri istemesi, anılan hakkın kullanımını imkânsız yahut gecikme nedeniyle anlamsız hâle getirebilecektir.

18. Somut olayda başvuru, avukatının yetki belgesiyle yetkilendirdiği bir başka avukatla telefonla görüşme talebinde bulunmuştur. Başvuru, dilekçesine asıl avukatı adına düzenlenmiş vekâletname ile görüşmek istediği avukat adına tanzim edilmiş yetki belgesini ve bu avukatın kullandığı olduğu mobil telefon hatına ait faturayı eklemiştir. Başvurucunun görüşme talebi, ilgili mevzuat gereği telefonla görüşme yapılabilecek kişiler arasında avukat olmadığı gerekçesiyle İdare ve Gözlem Kurulu tarafından reddedilmiş; ret kararına itiraz ise başvuru, avukatıyla telefon görüşmesi yapma hakkına sahip olduğu belirtilerek İnfaz Hâkimliğince kabul edilmiş, İdare ve Gözlem Kurulu kararı iptal edilmiştir. Ancak bu karar, dosyada başvuru, avukatı adına düzenlenmiş vekâletname bulunmakla birlikte görüşülme istenen avukatı adına tanzim edilmiş müstakil bir vekâletname olmadığı ifade edilerek Bartın Ağır Ceza Mahkemesince kaldırılmıştır. İnfaz Hâkimliği ile Bartın Ağır Ceza

Mahkemesi kararları gözetildiğinde başvuru konusu müdahalenin ibrazı gerekli belgenin sunulmaması nedeniyle avukatla telefonla görüşememe şeklinde gerçekleştiği değerlendirilmiştir.

19. Başvurucunun dilekçesiyle birlikte sunduğu belgelerin telefonla görüşmek istediği kişiyle arasında olan avukatlık/müdafilik ilişkisini tevsik edici mahiyet arz ettiği söylenmelidir. Bununla birlikte görüşülmek istenen avukat adına düzenlenmiş ayrı bir vekâletname bulunmadığı gerekçesiyle görüşmenin engellenmesinin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk ve ölçütlülük ilkesine elverişli olduğundan bahsedilemez.

20. Açıklanan gerekçelerle başvurucunun avukatı ile telefonla görüşmesinin engellenmesi nedeniyle Anayasa'nın 22. maddesinde güvence altına alınan haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

21. Başvurucu 20.000 TL maddi tazminat, 40.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

22. Tespit edilen ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına ilişkin usul ve esaslar 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinde yer almaktadır.

23. Başvuruda, haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine karar verilmiştir. İnceleme tarihi itibarıyla başvuru hakkındaki mahkûmiyet hükmünün kesinleşerek infaz edilmekte olduğu görülmüştür. Hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmadığı değerlendirilmiştir.

24. İhlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 18.000 TL manevi tazminat ile 364,60 TL harçtan oluşan yargılama giderinin ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,**

B. Anayasa'nın 22. maddesinde güvence altına alınan haberleşme hürriyetinin **İHLAL EDİLDİĞİNE,**

C. Başvurucuya net 18.000 TL manevi tazminat **ÖDENMESİNE,** tazminata ilişkin diğer taleplerin **REDDİNE,**

D. 364,60 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucuya **ÖDENMESİNE,**

E. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Bartın İnfaz Hâkimliği (E.2019/115) ve Bartın Ağır Ceza Mahkemesi (E.2019/167 D.İş) ile Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 20/7/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.